

BILJEŠKE O POGRDNICAMA NA SJEVERNODALMATINSKOM KOPNU

IVAN MAGAŠ

Sveučilište u Zadru

Odjel za kroatistiku

Obala kralja Petra Krešimira IV. 2, HR – 23000 Zadar

imagas@unizd.hr

UDK: 81'373.6(497.5 sjeverna
Dalmacija)

Izvorni znanstveni članak

Primljen: 23. 12. 2018.

Prihvaćen za tisak: 10. 12. 2019.

U ovome se radu donose zapažanja o etimologiji, tvorbi i arealnoj distribuciji pogrdnica posvjedočenih u rječnicima kopnenih govora sjeverne Dalmacije. Dopunjuju se Skokova i Vinjina etimološka rješenja te daju etimološki prijedlozi za neke dosad neobrađene likove.

KLJUČNE RIJEČI:

etimologija, pogrdnice, rječnici, sjeverna Dalmacija, tvorba

UVOD

Sjeverna Dalmacija dobro je pokrivena dijalektalnim rječnicima, a napose to vrijedi za zadarsko područje. Čakavska leksikografija plodna je već desetljećima, dok su štokavski rječnici novija pojava. Ovaj rad bavi se pejorativnim i podrugljivim leksemima iz sjevernodalmatinskih dijalekatskih rječnika kopnenih govora u kojima je rječnička obrada primjerena – jednoga ikavskoga čakavskog (Bibinje) i dvaju ikavskih štokavskih (Jasenice, Popovići).¹ Točnije, rad se bavi riječima koje označavaju čovjekove psihičke i tjelesne mane te njegov neprihvatljiv karakter općenito.

Premda je takvih riječi u spomenutim rječnicima nekoliko stotina, u ovome ih je članku obrađeno svega četrnaest. To su one koje do sada nisu etimološki obrađivane te one koje je vrijedno dodati postojećim etimološkim rješenjima jer pokazuju do sada nezabilježene formalne prilagodbe ili proširuju areal potvrda. Otočni leksički materijal dosad je izazvao znatnu pozornost naših etimologa, osobito kada je riječ o romanskim posuđenicama. No Vinja pri pisanju svojih *Jadranskih etimologija* nije imao na raspolaganju nijedan sjevernodalmatinski kopneni dijalektalni rječnik. Stoga je jedan od ciljeva ovoga članka, uz etimološku obradu, usporediti sjevernodalmatinski kopneni i otočni leksik u jednome segmentu koji je izrazito afektivan i samim time izložen remotivacijskim procesima.

Semantičko određenje obrađenih oblika označava se uvijek jednako, unutar navodnika tipa < „ >, i preneseno je doslovno, dok se od drugih obilježja navodi redovito vrsta riječi (najčešće prema rječniku iz kojega je preuzeta), a za imenice rod. Druge odrednice navođene su po potrebi. Kratice koje se koriste u radu objašnjene su u popisu literature, dok je korištena literatura koja nije izravno citirana u obradi pojedine natuknice odvojena simbolom < • >.

blâsuj *m* „čovjek pomalo čudan, tvrdoglav“, Bibinje. Isto značenje **blâsul** *m* (RBG 148). Ova je pogrđnica antroponimna postanja, plod eponimizacije osobnoga imena Blasul, kako jasno navodi Šimunić (RBG 148): *Pričãli su nan stãri dã je otãj Blãsul žìvìja u Selù prija stò gòdin i da je bìja čudãk i bãš po njèn rič blãsuj* označava *tvrdoglãva čovìka*. Dočetno *-uja* < *-ul* tipično za južnočakavske govore zadarskoga

¹ *Rječnik novoštokavske ikavice benkovačkoga kraja* (2018) Alojza i Eduarda Pavlovića nije uzet u obzir jer u njemu nema jasne arealne odrednice leksema, dok *Rječnik govora mjesta Škabrnje* (2013) Mile Bašića kvalitetom ne udovoljava leksikografskim kriterijima.

područja, usp. npr. *mīja* < *mīl*, oboje u istome značenju (RBG 399). Na zadarskome području nalazimo brojne usporednice za ovakav vid eponimizacije. Tako je **Đidi m** „ponešto umno poremećen (po malom Zadraniu Đidiju)“, Bibinje (RBG 222). Živo sjećanje autora rječnika na dotičnu osobu vjerojatno je razlog pisanja natuknice velikim početnim slovom, iako je u Bibinjama nesumnjivo riječ o apelativu. U Zadru bilježim **pārēnta** ž u značenju ‘osoba smanjenih mentalnih kapaciteta’ i sl., za muški ili ženski spol. Prema Nenadu Parenti nazvana je osnovna škola za djecu s poteškoćama u razvoju, a potom je metonimijom svaka osoba smanjenih mentalnih kapaciteta mogla biti označena kao *parenta*. Usporednica je i **lāzar m** (ž **lāzara**) „hrom čovjek, šepavac, uzet; hroma životinja“, Bibinje (RBG 353); **lāzār m** „hrom, sakat čovjek“ (ž **lāzarica**), Jasenice (RGSJ 94); također na otocima: **lāzar m** „hrom čovjek“, Vrgada (RGOV 105); **lāzar m** „hrom čovjek, oduzet, paraliziran“, Kukljica (RGMK 140); **lāzar m** „šepavac, bogalj“, Rava (ROR 165); **lāzar m** „bogalj“, Sestrunj (RGOS 119); **lāzar m** „šepavac, bogalj“, Iž (RGOIŽ 170); **lāzār m** „bogalj“, Ist (RGOIST 198); **lāzar m** „hrom, sakat čovjek; invalid“, otok Murter (RGOM 149) – sve prema liku biblijskoga siromaha. U Zadru i njegovu zaoblju bilježim **brēne m** ‘osoba smanjenih mentalnih kapaciteta’, prema nadimku jednoga Škabrnjanca. Moguće je, prema informacijama kojima raspoložemo, da je spomenuti nadimak sâm po sebi pejorativan, no za sada je nejasna postanja. • ERSJ 2, 74; JE III, 78; RZS.

gnjidūra ž 1. „loš čovjek, beskarakteran, bez dostojanstva, gmizavac čovjek, gad“, 2. „oteklina po tijelu, obično oteknuće limfnih žlijezda“, Bibinje (RBG 245). Ova je rumunjska posuđenica bogato potvrđena na zadarskim otocima, ali nikada kao pogrdnica: na Ižu **gljindūra** ž „žlijezda“ (RGOIŽ 92), na Sestrunju **gljindūra** ž „povećana žlijezda“ (RGOS 62) uz **gnjida** ž 1. „jajašca ušiju“, 2. „čovjek lošeg karaktera“ (RGOS 63), na Ošljaku **gljindüre** ž *pl.* „krajnici, limfne žlijezde pod pazuhom i u predjelu prepona“ (RGOO 58), u nizu otočnih mjesta (Brbinj, Brgulje, Luka, Premuda, Savar, Soline, Zapuntel) metaforično **gljindūra** ž „meduza“ (LMF 65). U Bibinjama je početno *glj-* iz prvotnoga oblika *gljindura* dalo *gnj-* (usp. obrnuti proces u *sumnja* – *sumlja*, *dimnjak* – *dimljak*), kao u Kukljici, gdje je **gnjidūra** ž „žlijezda“ (RGMK 75). Usljed toga došlo je do sretna naslanjanja na *gnjida* (< prasl. **gnida*) koje je i samo pogrdnica. Dočetno *-ura* shvaćeno je u Bibinjama kao pejorativni/augmentativni sufix (kao u **pijandūra**), što je omogućilo novo značenje riječi (prvo navedeno u rječniku). Dodati Skokovu članku *glande*, odnosno Vinjinu *glānde*. • JE I, 180; RSP 122.

guzarânt m „homoseksualac, peder“, Bibinje (RBG 260). U istom značenju **buzarânt m** (RBG 172). Nema otočnih potvrda. Skok u članku *Bugarin* (ERSJ I, 228) objašnjava porijeklo riječi *buzurânt*: „ (...) ime *bulgārus*, koje je u srednjolatinjskom značilo i „heretik“ (...) fr. *bougre* (12. v.) „heretique, homosexuel, Schuff“.

Odatle tal. denominal *bugerare* (13. v.) i radna imenica *buziron* (1314, Treviso) „sodomita“ (...). U daljoj je razradi članka vidljivo da priređivač nije u potpunosti razumio Skokovu građu. U primjeru *guzarânt* očigledna je pučkoetimološka prilagodba naslanjanjem na *guza* ‘stražnjica’. • NRSR 157.

imberlân *prid.* „mentalno oštećen“, Popovići (RSP 131); **inberlân** *prid.* „o predmetu: iskrivljen, oblikom deformiran“, Bibinje; u istome značenju **imberlân**, **iberlân** (RBG 266). U Svetome Filipu i Jakovu bilježim **imbrlan** *prid.* ‘mentalno zaostao’. Također na otocima: **inberlân** *prid.* „iskrivljen; luckast“, Iž (RGOIŽ 112); **inberlôn** *prid.* „iskrivljen, nakrivljen“, Ošljak (RGOO 67). Sve od mlet. *imberlà* *agg.* „imbarcato (del legname)“, *fig.* „cioè Imbarcato e incurvito“ (VG 473), uz uobičajeni domaći pridjevski sufiks *-an*. • JE I, 52; RGOM 53; RGSJ 29.

jèjina *ž* 1. „sova“, 2. „pokvarena osoba“, Popovići (RSP 146); **jejina** 1. „sova, noćna ptica grabljivica (*lat.* Strigidae)“, 2. „čeljade čiji izgled lica podsjeća na sovu, jejinu“, Bibinje (RBG 292); za drugo bibinjsko značenje dano je pogrešno oprimjerenje (*Vídila san dânas (...) jednõga mûškoga (...), nî nôs i ôči, kâj da glèdaš jejînu (...)*). Nema otočnih potvrda. U zap. Hercegovini zabilježeno **jèjina** *ž* (i *m* spol) „ona koja je neuredna, nezačešljana“ (RZG 121), dakle bez spomena životinje. Dodati Skokovu članku *jej*. • ERSJ I, 770.

mlatimùdan *m* „neradnik, probisvijet“, Jasenice (RGSJ 105). Nema otočnih potvrda. U zap. Hercegovini **mlatimùdan** *m* *pogr.* „pridivak mužkoj osobi (ob. mlađoj)“ (RZG 184). Također u zap. Hercegovini **macimùdan** *m* *pogr.* „pridivak mužkoj osobi (tobože: onaj koji ima mačje mudo)“ (RZG 171). Objašnjenje koje uključuje mačku, odnosno „mačje mudo“, preuzeto je pučkoetimološko tumačenje. Vidimo pučkoetimološko ukrštavanje *mlati-* i *maci-*; *màca* *ž* „čekić sridnje veličine (ob. se rabi za udaranje po *trapnju*)“, zap. Hercegovina (RZG 171) < mlet. *mazza* „pestatoio“ (Boerio 406 prema JE II, 159). • ERSJ II, 344.

òbrvrâg *m* „nestašno čeljade, zlobna osoba“, Jasenice (RGSJ 120); **òbrvrâg** *m* „nestašno, objiesno, neobuzdano čeljade, poglavito dijete“, Bibinje (RBG 446). Složenica. U Bibinjama **òbr** „čestica, riječca kojom se u prefiksaciji naglašava, pojačava njezino značenje, važnost; više nego to, iznad toga“ (RBG 445) < njem. *ober* (NRSR 739). Nema otočnih potvrda. Da imenica *vrâg* nije rijetka kao drugi dio složenice, dokazuje primjer **stòvrâg** *m* (broj *sto* + *vrag*) „nemiran, zločest dječak“, Bibinje (RBG 654), odnosno **stòvrâg** *m* „opasan čovjek, čovjek u kojemu je sto vragova“, Popovići (RSP 285). U složenici **pàlivrâg** *m* „naziv za nestašnog dečkića, blaži oblik *psovke*“, Jasenice (RGSJ 128), prvi je dio resemantizirani prefiks *pa-* sa značenjem „ono što je krivo, što nije pravo“ (JE III, 24), usp. **pàvrâg** *m* „grdobina“, Ražanac (LMF 206). • ERSJ II, 583; ERSJ III, 617.

pestòruk *prid.* „nespretna u ruke“, Jasenice (RGSJ 132). Slikovita složenica od dviju domaćih osnova (*pest* i *ruk*). Autor RGSJ ne bilježi *pest* ‘šaka’ i ovo je jedini primjer u kojemu dolazi ta osnova. Postanak složenice od osnova *pesto* ‘pet stotina’ i *ruk* nije vjerojatan jer u frazemima novoštokavskih ikavskih govora zadarskoga kraja imānje većega broja ruku znači veću spretnost odnosno veću mogućnost djelovanja (npr. u Pridragi bilježim frazom *neman sto ruku* ‘ne mogu raditi puno stvari odjednom’). U zap. Hercegovini u istome značenju **suvòruk** (RZG 341). S osnovom *ruk* u Jasenicama još i složenica **praznòruk** „praznih ruku“ (RSGJ 142). • ERSJ II, 645.

sritnjak *m* (ž **sritnica**, **sritnjakinja**) „onaj koji je radišan, marljiv, koji skrbi, brine, ali riječ najčešće uporabljena u suprotnom značenju, pogrdno označavajući više lijenčinu i neradnika“, Bibinje (RBG 649). Od korijena *srit* i sufiksa *-njak*. Riječ je zanimljiva zbog resemantizacije koja počiva na ironiji. Isti postupak nalazimo u **dobrilo** *m* (ž **dobrila**), možda antroponimna postanja (*Dobrila*), „onaj koji je dobar, pristojan, radišan, darežljiv, ali uvijek uporabljeno u suprotnom, pejorativnom značenju“, Bibinje (RBG 207); isto značenje **dòbrònja** (RBG 207). Ironičku resemantizaciju također nalazimo u **mùdrònja** *m* „mudrijaš, koji mudruje, koji se pravi pametan“, Bibinje (RBG 399); **múdrònja** *m* „mudrac, pametnjaković“, Jasenice (RGSJ 106). U dvama potonjim sufiks *-onja* koji je veoma čest i gotovo redovito pejorativan; kao suprotan primjer odmilica **píšonja** *m* „muško dijete u obitelji“, Jasenice (RGSJ 133). U Bibinjama k tomu pejorativno: **drèpònja**, **gùzònja**, **kìlònja**, **lùdònja**, **přdònja**, **sìdònja**, **špòrkònja**, **zùbònja**, u Jasenicama **bálonja**, **sívonja** i sl., sve *m*. Ironička resemantizacija i u primjeru **dāvàlo** *s* „onaj koji daje, nudi, daruje, ali najčešće u suprotnom značenju“ (RBG 200). U Bibinjama sa sufiksom *-alo* k tomu: **gríntalo**, **njürgalo**, **plàkalo**, **šušetàlo** itd., sve također *s*. Sa sufiskom *-e* u Jasenicama **dòbre** *m* „podrugljivi naziv za zločestog dječaka“ (RGSJ 52), u Popovićima **múdre** *m* „čovjek koji mudruje, čovjek koji se pravi pametan; pametnjaković“ (RSP 197). • RGOM 169.

šempreprònto *-a m* „onaj koji je uvijek spreman, koji se uvijek nađe tamo gdje se badava jede, neradnik, lijenčina“, Bibinje (RBG 673). Na otocima samo u Salima **šempreprònto** *prid.* „uvijek spreman, nametljiv“ (RGMS 352). Sraslica (mlet. *semprè* + mlet. *prònto*) čije značenje počiva na ironiji. Dodati Vinjinim člancima *pròntat se* i *šèmpre*. • Boerio 537, 643; ERSJ III, 50; JE III, 89, 158–159; VG 831–832, 1000.

šetebandijère *-a m* „čovjek od sedam zastava, koji ima različite zastavice u svakom džepu po jednu, čovjek svakoga režima, pogleda i morala, prevrtljiva, beskarakteran“, u istome značenju **šetebandjère** *m*, Bibinje (RBG 674). Začudo, otočni rječnici ne bilježe ovaj leksem, iako je poznat u cijelome zadarskom kraju. Sraslica (*sette* + *bandiere*). Izraz je mletački, potvrđen (Kunčević 27) u djelu *The history of the pre-*

sent state of the Ottoman empire (1686, 66) engleskoga putopisca i diplomata Paula Rycauta.² • RSR 1220.

šimija ž 1. „majmun“, 2. „pogrdnica za čeljade koje se ne ponaša razborito, izigrava bedaka, pravi gluposti, čudno se oblači, za podsmijeh je drugima“, Bibinje; odatle pridjev **šimijast** „koji je pomalo luckast, ponašanjem neozbiljan a izgledom čudan, glup, majmunski neozbiljan“ (RBG 677); **šimija** ž „neuredna, nakaradna osoba“, Popovići (RSP 292). Također na otocima: **šimija** ž „mlađa neozbiljna osoba“, Ist (RGOIST 341); **šimja** ž „majmunica, bedasta osoba“, **šimjasta prid.** „neozbiljna, luckasta“, Sali (RGMS 354). Na Ižu od **šimja** ž „majmun, glupan, blesan, budala“ (RGOIŽ 393) dolazi **šimjarôst f.** „ludost, glupost, nepodopština“ (RGOIŽ 393), **šimjast prid.** „glup, budalast“, **šimjāti gl.** „praviti od koga majmuna, glupana, budalu“, **šimjāti se gl.** „zezati se; gubiti vrijeme“, **šimjûn m** „glupan, budala“ (RGOIŽ 394). K tomu **šimija** ž 1. „majmun“, 2. „nemoralna žena“, **šimijast prid.** „luckast, neozbiljan“, **šimijati gl.** „ludovati, ponašati se poput majmuna“, Sestrunj (RGOS 254); **šimija** ž 1. „majmun“, 2. „nemoralna, nekarakterni žena“, Ošljak (RGOO 213); **šimija** ž „majmun“, **šimijast prid.** „bedast, neozbiljan“, Kukljica (RGMK 289). Dodati niz potvrda Vinjinu članku *šimja*, odnosno Skokovu *šimija*. • ERSJ III, 393; JE III, 215.

tudum m „neznalica“, Jasenice (RGSJ 183). Nema otočnih potvrda. Riječ *tudum* ne spominju ni Skok ni Vinja. Postoji također *tudum* „međimursko vino koje u šali nazivaju Međimurci *glavoboljček*. Govori se o tom vinu da zbog metil alkohola u sebi izaziva gubitak pamćenja, ludost, demenciju“ (Božanić 2011, 273); u Goli uz granicu s Mađarskom **tudum m** „vino od necijepljene loze“ (RG 410). Ovi homonimi mogli bi biti istoga porijekla. Glasovno najbliža potvrda sličnoga značenja je **tutkum m** „tupo-glavac, glupan, smušenjak, tutle“ < tur. *tutkun*, zap. Hercegovina (RZG 375), no indikativno je i tur. *tutulma* „A falling in love; (*med.*) disease, complaint; (*ast.*) eclipse“ (OTED 475), odnosno *dil tutulması* „an impendiment of speech; a being tongue-tied“ (COTD 344). • ARj XIX, 8; NRSR 1081.; Škaljić 626; TEL 1251.

viperica ž „prema talijanskom vipera, zmija, zmija otrovnica ponekad naziv za zločesto, oštro čeljade, poglavito curice“, Bibinje (RBG 774). Domaći sufiks *-ica* dolazi na tal. *vipera*. Nema otočnih potvrda. Dodati Vinjinu članku *vipera*. • JE III, 305.

² Rycaut ovako piše o Dubrovačkoj Republici: “Ova malena republika oduvijek se održavala podčinjavanjem i moljenjem za naklonost i zaštitu različitih moćnih vladara, pokušavajući zadobiti naklonost svakoga, nikad ne nanoseći štete, a kada ih primi strpljivo ih podnoseći; što je razlog tome da ih Talijani zovu *le sette bandiere* ili sedam zastava čime se želi reći da su, kako bi opstali i zadržali ime slobodne republike, spremni postati robovima svim državama svijeta.” U originalu na mjestu “(...) u svim državama svijeta” stoji “(...) to all parts of the World”. Etiološki gledano, nejasno zašto je u izrazu upravo broj *sette*, tj. čijih je to “sedam zastava”.

ZAKLJUČAK

Budući da terenska istraživanja nisu provedena u svim mjestima sjeverne Dalmacije, dijalektalni rječnici najčešće su nam jedini izvor podataka o njihovim govorima. Ti se pak rječnici oslanjaju jedan na drugi i odabirom i obradom natuknica, među njima i pogrđnica, pa bi tek ciljano prikupljanje pejorativnih leksema moglo utvrditi areal potvrda. Primjerice, *lazar* i *šimja* zabilježeni su u velikome broju rječnika, a *šetebandjere*, izraz poznat diljem zadarskoga kraja, ne nalazimo ni u jednom rječniku osim bibinjskoga.

Neke pogrđnice u sjevernoj Dalmaciji potvrđene su samo u kopnenim punktovima (*jejina*, *mlatimudan*, *obrvrug*, *pestoruk*, *tudum*, *viperica*), no bez provedenih terenskih istraživanja ne možemo sa sigurnošću tvrditi da neke od njih ne bismo mogli pronaći ni u jednome otočnom mjestu. Možemo vidjeti da Bibinje neke oblike dijele samo s otočnim mjestima (*gnjidura*), a neke samo s kopnenima (*obrvrug*, *jejina*), dok među obrađenim pogrđnicama nema onih koje bi novoštokavska ikavska mjesta spajala isključivo s otočnima.

LITERATURA

- ARj = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. 1881–1976., sv. I–XXIII. Zagreb: JAZU.
- BEZIĆ, Maja. 2016. “Semantička adaptacija talijanizama u splitskom govoru”. *Fluminensia* 28, 2: 39–51.
- BOERIO = Boerio, Giuseppe. ³1867. *Dizionario del dialetto veneziano*. Venezia: Reale tipografia di Giovanni Cecchini edit.
- BOŽANIĆ, Joško. 2011. “Prologomena za vernakularnu stilistiku”. *Croatian Studies Review* 7, 1: 231–282.
- COTD = Alderson, A. D., Iz, Fahir. ⁸1984. *The Consise Oxford Turkish Dictionary*. Oxford: Oxford University Press.
- DOR = *Dalmatinsko-omiški rječnik*. <http://www.almissa.com/rjecnik.htm>.
- ERSHJ = Skok, Petar. 1971–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, sv. I–IV. Zagreb: JAZU.
- JE = Vinja, Vojmir. 1998–2016. *Jadranske etimologije. Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku*, sv. I–IV. Zagreb: HAZU – Školska knjiga.
- KUNČEVIĆ, Lovro. 2012. “Dubrovačka slika Venecije i venecijanska slika Dubrovnika

- u ranom novom vijeku”. *Anali* 50: 9–37.
- LMF = Vuletić, Nikola; Skračić, Vladimir. 2018. *Leksik morske faune u sjevernoj Dalmaciji*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- LRBK = Lipovac-Radulović, Vesna. 1981. *Romanizmi u Crnoj Gori. Jugoistočni dio Boke Kotorske*. Cetinje – Titograd: Obod – Pobjeda.
- NRSR = Klaić, Bratoljub; Školska knjiga. 2012. *Novi rječnik stranih riječi*. Zagreb: Školska knjiga.
- OTED = Alderson, A. D.; Iz, Fahir. ³1984. *The Oxford Turkish-English Dictionary*. Oxford: Clarendon Press.
- RBG = Šimunić, Božidar. 2013. *Rječnik bibinjskoga govora*. Zadar: Matica hrvatska.
- RG = Večenaj, Ivan; Lončarić, Mijo. 1997. *Rječnik Gole*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- RGMK = Maričić Kukljičanin, Tomislav. 2000. *Rječnik govora mjesta Kukljica*. Zadar: Matica hrvatska.
- RGMS = Piasevoli, Ankica. 1993. *Rječnik govora mjesta Sali*. Zadar: Matica hrvatska.
- RGOIST = Smoljan, Ante. ²2015. *Rječnik govora otoka Ista*. Zadar: Matica hrvatska.
- RGOIŽ = Martinović, Žarko. 2005. *Rječnik govora otoka Iža*. Zadar: Gradska knjižnica.
- RGOM = Juraga, Edo. 2010. *Rječnik govora otoka Murtera*. Murter – Šibenik: Matica hrvatska – Županijski muzej Šibenik.
- RGOO = Valčić, Ante Toni. 2012. *Rječnik govora otoka Ošljaka*. Zadar: Matica hrvatska.
- RGOS = Fatović, Svetko. 2017. *Rječnik govora otoka Sestrinja*. Zadar: Matica hrvatska.
- RGOV = Jurišić, Blaž. 1973. *Rječnik govora otoka Vrgade*, sv. II (rječnik). Zagreb: JAZU.
- RGSJ = Bucić, Ivan. 2016. *Rječnik govora sela Jasenica*. Zadar: Matica hrvatska.
- RYCAUT, Paul. ⁶1686. *The History of the Present State of the Ottoman Empire*. London. https://books.google.hr/books?id=KKMuTmW98DEC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
- ROR = Božin, Davor. 2017. *Rječnik i govor starih žitelja otoka Rave*. Zadar: Matica hrvatska.
- RSP = Magaš, Ivan; Tokić, Nikola. 2018. *Rječnik sela Popovića*. Zadar: Matica hrvatska.
- RZG = Kraljević, Ante. 2013. *Ričnik zapadnoercegovačkoga govora*. Široki Brijeg – Zagreb: Matica hrvatska – Dan.

RZS = *Rječnik zadarskog slenga*. <https://zadarplus.com/rjecnik>.

ŠKALJIĆ = ŠKALJIĆ, Abdulah. ³1973. *Turcizmi u srpskohrvatskom-hrvatskosrpskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.

TEL = Redhouse, J. W. 1890. *A Turkish and English Lexicon*. Istanbul: A. H. Boyajian.

VDVD = Miotto, Luigi. ²1991. *Vocabolario del dialetto veneto-dalmata*. Trst: Lint.

VG = Rosamani, Enrico. 1990. *Vocabolario giuliano* (pretisak). Trst: Lint.

VRŠR = Jakovljević, Ivo. 2014. *Veliki rječnik šibenskih riči*. <http://www.sibenik.in/upload/novosti/2014/12/2014-12-19/32656/Sibenski-rjecnik.pdf>.

*ANNOTATIONS ON DERISIVE EXPRESSIONS OF
THE NORTHERN DALMATIA MAINLAND*

IVAN MAGAŠ

SUMMARY

This paper aims to provide observations on the etymology, formation, and areal distribution of the derisive expressions attested in the dictionaries of the mainland idioms of northern Dalmatia. It also offers complements for etymological solutions of Skok and Vinja, along with etymological suggestions for some previously undetermined forms.

KEYWORDS:
*etymology, derisive expressions,
dictionaries, northern Dalmatia,
formation*

